

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

**Робоча програма
навчальної дисципліни
"СОЦІОЛОГІЯ І ПСИХОЛОГІЯ УПРАВЛІННЯ"
для студентів спеціальності
8.03050501 "Управління персоналом
та економіка праці"
денної форми навчання**

Харків. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015

Затверджено на засіданні кафедри соціології та психології управління.

Протокол № 8 від 26.12.2014 р.

Самостійне електронне текстове мережне видання

Укладачі: Мажник Н. А.
Сасіна Л. О.

Р 58 Робоча програма навчальної дисципліни "Соціологія і психологія управління" для студентів спеціальності 8.03050501 "Управління персоналом та економіка праці" денної форми навчання : [Електронне видання] / уклад. Н. А. Мажник, Л. О. Сасіна. – Х. : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. – 46 с. (Укр. мов.)

Подано тематичний план навчальної дисципліни, її зміст за модулями й темами. Наведено плани лекцій, семінарських і практичних занять, матеріали для закріплення та поглиблення знань, формування вмінь, навичок і компетентностей (самостійну роботу, питання для самоконтролю, методи активізації навчання), систему поточного та підсумкового контролю й оцінювання результатів навчально-пізнавальної діяльності студентів.

Рекомендовано для студентів спеціальності 8.03050501 "Управління персоналом та економіка праці" магістерської програми "Управління розвитком персоналу виробничої організації" денної форми навчання.

Вступ

Вирішуючи першочергові завдання, найбільш розвинені держави світу намагаються опанувати не стільки технічні й природничі знання, скільки гуманітарні та соціальні.

Соціологія і психологія управління – нова наука, що виникла на межі трьох самостійних наук: соціології, психології та управління. У ній концептуальний апарат та методичні засоби, розроблені в соціології та психології застосовують для вивчення управлінських відносин, що існують у будь-якому суспільстві і будь-яку історичну епоху.

Соціологія і психологія управління є науково-практичною дисципліною. Її цікавлять різні соціальні та психологічні явища і процеси, а також поведінка людей в межах організації.

Використання соціологічного і психологічного підходів дозволяє встановити нові фундаментальні тенденції й закономірності у функціонуванні систем управління.

1. Опис навчальної дисципліни

Назва показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 5	Галузь знань 0305 "Економіка та підприємництво"	Вибіркова
Змістових модулів – 2	Спеціальності: 8.03050501 "Управління персоналом та економіка праці"	Рік підготовки
Загальна кількість годин – 150		1М
		Семестр
		2-й
		Лекції
		14 год
		Практичні, семінарські
		14 год
		Самостійна робота
		122 год
		Вид контролю
		ПМК

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить для денної форми навчання 23 %.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна "Соціологія і психологія управління" є вибірковою навчальною дисципліною та вивчається згідно з навчальним планом підготовки фахівців освітнього ступеня "магістр" спеціальності 8.03050501 "Управління персоналом та економіка праці" всіх форм навчання.

Мета вивчення дисципліни – формування системи знань про соціальну і психологічну сутність управління, складання переліку професійних компетентностей щодо використання здобутих знань для підвищення ефективності управлінської діяльності.

Завдання дисципліни:

формування у студентів концептуального уявлення про соціологічний і психологічний аспекти управлінської діяльності;

набуття навичок у застосуванні соціально-психологічних технологій в управлінні персоналом організації;

формування професійних компетентностей щодо вирішення дослідницьких завдань у галузі соціології і психології управління.

Об'єктом вивчення дисципліни є управлінська діяльність в організації.

Предметом вивчення дисципліни є соціологічні та психологічні аспекти управлінської діяльності.

У процесі навчання студенти здобувають необхідні знання під час проведення аудиторних занять: лекційних, практичних (семінарських). Найбільш складні питання винесено на розгляд і обговорення під час семінарських занять. Також велике значення у процесі вивчення та закріплення знань має самостійна робота студентів.

Підґрунтям для ефективного оволодіння компетентностями у сфері соціології і психології управління є опанування студентами таких дисциплін, як: "Менеджмент", "Соціологія", "Психологія", "Соціальна психологія", "Конфліктологія" та ін.

Вивчення навчальної дисципліни "Соціологія і психологія управління" надає студентам загальних знань та деяких навичок, які далі будуть розширені у процесі вивчення навчальних дисциплін у галузі знань "Економіка і підприємництво".

Необхідним елементом успішного засвоєння дисципліни є самостійна робота студентів під керівництвом викладачів, а також самостійне опрацювання економічної літератури, законодавчих і нормативних актів із питань менеджменту, спеціальної інформаційно-аналітичної та методичної літератури, виконання індивідуальних практичних завдань. Із метою активізації та інтенсифікації роботи студентів у процесі вивчення навчальної дисципліни вирішуються завдання, використовуються практичні господарські ситуації, здійснюється тестовий контроль.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

методологічні засади соціології та психології управління;

сутність трудової поведінки і соціального контролю в межах організації;

сутність соціальних технологій побудови ефективних команд;

сутність міжособистісних стосунків в організації та психології управлінського впливу;

уміти:

здійснювати соціологічний і психологічний аналіз діяльності;

виявляти зміни управлінських відносин, науково тлумачити їх, забезпечувати зворотною інформацією суб'єктів цих змін;

визначати соціально-психологічні чинники, що впливають на управлінську діяльність;

розробляти методичні засади підвищення ефективності управління шляхом використання соціальних і психологічних чинників;

формуванню в майбутніх спеціалістів культуру управління та індивідуальний стиль керівництва.

Теоретичну та практичну підготовку студенти отримують під час лекційних, практичних, семінарських занять.

Для формування професійних компетентностей застосовують методи і технології активізації навчально-пізнавальної діяльності.

Ключові компетентності, якими мають оволодіти магістри:

соціальна компетентність – передбачає здатність жити в соціумі (враховувати інтереси і потреби різних соціальних груп, дотримуватись соціальних норм і правил, співпрацювати з різними партнерами тощо);

комунікативна компетентність – передбачає оволодіння технологіями усного і письмового спілкування різними мовами, у тому числі й мовою комп'ютерного програмування, включаючи спілкування за допомогою Internet; наявність розвинутої мови, техніки спілкування (говоріння, слухання); володіння сучасними засобами зв'язку, уміння складати ділові папери та ін;

інформаційна компетентність – передбачає здатність до пошуку, опрацювання, збереження і створення інформаційних ресурсів та обміну ними;

когнітивну компетентність – виявляють у: 1) готовності до постійного підвищення освітнього рівня, потребі в актуалізації й реалізації особистісного потенціалу, здатності самостійно здобувати нові знання та уміння, здатності до саморозвитку; 2) здатності застосовувати знання й уміння з одного виду професійної діяльності в іншому, вирішувати проблеми, самостійно і критично мислити;

спеціальна компетентність – полягає в підготовленості особистості до самостійного виконання професійних дій, оцінювання результатів власної праці. Спеціальну компетентність формують у навчальному процесі під час професійного становлення та розвитку фахівця. В основі цього процесу покладено формування загально-предметних і спеціально-предметних компетентностей.

Загальнопредметні компетентності, сформовані відповідно до певного кола навчальних дисциплін і освітніх галузей у процесі професійної підготовки.

У процесі викладання навчальної дисципліни "Соціологія і психологія управління" основну увагу приділяють оволодінню студентами професійних компетентностей, наведених у табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Професійні компетентності, які отримують студенти після вивчення навчальної дисципліни

Код компетентності	Назва компетентності	Складові компетентності
ПУ 1 (психологія управління)	Здійснювати аналіз базових психолого-економічних норм для ефективної взаємодії робітників у групах	Визначати і грамотно використовувати основні категорії психології управління
		Визначати та аналізувати основні психологічні закономірності лідерства та керівництва
		Ефективно здійснювати управлінський вплив
		Підвищувати результативність реалізації мотивування та контролювання, ураховуючи вплив психологічних факторів
		Здійснювати обґрунтований вибір мотиваційних та емоційних компонентів процесу ухвалення рішень
СУ 2 (соціологія управління)	Використовувати та застосовувати соціально-психологічні технології в управлінні персоналом	Здійснювати інтеграцію, перенесення, застосовувати на практиці міждисциплінарні знання та вміння
		Грамотно використовувати інструменти соціології для підвищення ефективності управлінської діяльності
		Визначати основні принципи і цінності, що забезпечують "організаційний розвиток"
		Свідомо обирати форми соціального контролю за трудовою поведінкою
		Розробляти соціальні технології побудови ефективної команди

Структура складових професійних компетентностей та їх формування відповідно до Національної рамки кваліфікацій України наведена в табл. 2.2.

**Структура складових професійних компетентностей
з навчальної дисципліни "Соціологія і психологія управління"
за Національною рамкою кваліфікацій України**

Складові компетентності, які формуються в рамках теми	Мінімальний досвід	Знання	Уміння	Комунікації	Автономність і відповідальність
1	2	3	4	5	6
Тема 1. Психологія управління як галузь психологічної науки					
Визначати і грамотно використовувати основні категорії психології управління	Елементарні загальні положення психології управління	Категоріального апарату психології управління	Використовувати та застосовувати на практиці знання з психології управління	Ефективно формувати комунікаційну стратегію щодо категоріального апарату психології управління	Відповідальність за точність та коректність використання основних категорій психології управління
Тема 2. Психологія управлінської діяльності: лідерство та керівництво в організації					
Визначати та аналізувати основні психологічні закономірності лідерства та керівництва	Загальні положення лідерства та керівництва	Психології лідерства та керівництва	Формувати індивідуальний стиль управління	Ефективно формувати комунікаційну стратегію щодо залучення людей до себе	Регулювати поведінку підлеглих, саморегуляція
Тема 3. Психологія управлінського впливу					
Здійснювати ефективно управлінський вплив	Міжособистісні відносини в організації	Психологія управлінського впливу	Визначати ефективний тип управлінського впливу	Ефективно формувати комунікаційну стратегію щодо творчого мислення	Самостійно застосовувати ефективний тип психологічного впливу в управлінні та відповідати за надійність та точність результатів
Тема 4. Психологія мотивування та контролювання					
Підвищувати результативність реалізації мотивування та контролювання ураховуючи вплив психологічних факторів	Сутність поняття "мотивація" та "контроль"	Мотивації як фактор управління особистістю; психологічних принципів організації контролю	Використовувати та застосовувати на практиці мотивування та контролювання	Ефективно формувати комунікаційну стратегію щодо групи та організації	Відповідальність за точність і коректність мотивування та контролювання

Тема 5. Психологічні основи ухвалення рішень					
1	2	3	4	5	6
Здійснювати обґрунтований вибір мотиваційних та емоційних компонентів процесу прийняття рішень	Загальні положення основ прийняття рішень	Індивідуальних розбіжностей процесу прийняття рішень. Стилю та стратегії прийняття рішень	Здійснювати прийняття рішень як психологічний процес	Ефективно формувати комунікаційну стратегію щодо психологічних основ прийняття рішень	Самостійно ухвалювати ефективні управлінські рішення та відповідати за надійність та точність результатів
Тема 6. Передумови розвитку соціології управління					
Здійснювати інтеграцію, перенесення та застосовувати на практиці міждисциплінарні знання та уміння	Сутність соціології управління як міждисциплінарної науки	Знання елементарних загальних соціальних положень про управлінську діяльність	Уміння застосовувати на практиці управлінської діяльності соціологічні знання	Взаємодія в межах організації	Виконання завдань соціології управління під безпосереднім контролем
Тема 7. Соціальний контекст класичних і сучасних теорій управління					
Грамотно використовувати інструменти соціології для підвищення ефективності управлінської діяльності	Основні етапи розвитку теорій управління	Знання найбільш прийнятних соціологічних підходів для аналізу й опису явищ і процесів управління	Уміння аналізувати, порівнювати, синтезувати знання про теоретичні концепції соціології управління	Взаємодія в межах організації	Виконання завдань із соціології управління під керівництвом із елементами самостійності
Тема 8. Сутність соціальної організації					
Визначати основні принципи і цінності, що забезпечують "організаційний розвиток"	Сутність поняття "Соціальна організація"	Знання типології організацій, основних принципів і цінностей, що забезпечують "організаційний розвиток"	Уміння визначати фактори, що впливають на групу динаміку	Взаємодія в межах організації	Виконання завдань із соціології управління під керівництвом із елементами самостійності
Тема 9. Трудова поведінка і соціальний контроль					
Свідомо обирати форми соціального контролю за трудовою поведінкою	Характеристика трудової поведінки працівників	Знання типів і форм трудової поведінки	Уміння свідомо обирати форми соціального контролю за трудовою поведінкою	Взаємодія в соціальній групі та в організації	Соціальна відповідальність за результати діяльності
Тема 10. Соціальні технології побудови ефективної команди					
Розробляти соціальні технології побудови ефективної команди	Визначення поняття "команда" та "ефективна команда"	Знання принципів розроблення соціальних технологій	Уміння визначати потреби в командній роботі, розробляти соціальні технології побудови ефективної команди	Взаємодія в соціальній групі та організації, ефективна робота в команді	Соціальна відповідальність за результати діяльності

За результатами навчання з дисципліни магістри мають також набути *професійних та особистісних компетентностей*, що відповідають фаховій підготовці.

Професійні компетентності розглядають як показники готовності тих, хто навчається, до здійснення конкретної професійної діяльності на певному рівні виконання.

Особистісні компетентності визначають як синтез особистісних якостей людини, які розвиваються у процесі життя й навчання. У процесі підготовки магістрів особистісні компетентності розглядаються як необхідні для опанування професією і які формують в навчально-виховному процесі, а саме: моральні, громадянські, професійнозначущі.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Психологія управління

Тема 1. Психологія управління як галузь психологічної науки

1.1. Становлення та джерела виникнення психології управління

Основні джерела та передумови виникнення психології управління як самостійної галузі знання. Поняття "психологія управління" і "психологія менеджменту": спільне та особливе. Становлення та розвиток зарубіжної та вітчизняної психології управління. Науково-методологічні підходи в галузі управління. Сучасні тенденції наукових досліджень у галузі психології управління.

1.2. Предмет, об'єкт, мета, завдання, функції та основні поняття.

Предмет, об'єкт і завдання психології управління. Структура, функції та основні категорії психології управління. Методологія і методи психології управління.

1.3. Місце психології управління в системі сучасного знання.

Місце психології управління серед інших психологічних дисциплін. Зв'язок психології управління з іншими навчальними курсами та її місце у структурі управлінських дисциплін. Міждисциплінарний характер психології управління. Місце психології управління в системі сучасного соціогуманітарного знання.

Тема 2. Психологія управлінської діяльності: лідерство та керівництво в організації

2.1. Психологічні особливості управлінської діяльності.

Психологічна структура управлінської діяльності. Аналіз психологічних умов і особливості управлінської діяльності. Морально-психологічні засади управлінської діяльності. Психологія професіоналізму. Соціокультурний і етнопсихологічний контексти управлінської діяльності. Психологічний зміст функцій управління. Організація діяльності. Мотивація. Функція контролю.

2.2. Особистість як об'єкт у психології управління.

Індивід, індивідуальність, особистість в управлінні, теорії особистості та їх використання в управлінській практиці. Індивідуально-психологічні, психофізіологічні властивості особистості та їх урахування в системі управління.

Особливості поведінки особистості у групі. Становище індивіда в системі міжособистісних стосунків у групі, суспільстві, його права, обов'язки та привілеї.

Активність особистості як вияв її індивідуальності, творчості та професіоналізму.

2.3. Особистість як суб'єкт управління.

Феномен керівника в історії розвитку суспільства. Керівник як об'єкт психологічного дослідження. Проблема створення механізму управлінської кар'єри: прогнозування професійного розвитку, розроблення принципів ділового зростання керівників і теоретичних моделей планування кар'єри. Управлінські ролі керівника: міжособистісні, інформаційні, ролі, пов'язані з ухваленням рішень. Керівник як лідер організації. Психологічні типи керівників у практиці зарубіжних та вітчизняних авторів.

Труднощі, вимоги та обмеження в роботі керівників. Успіх керівника. Залежність успіху від стилю керівництва. Якості й риси керівника, що досягає успіху. Показники ефективності керівника.

2.4. Лідерство та керівництво в організації.

Поняття "керівництво" і "лідерство": схожість і відмінності. Психологічні особливості стилів керівництва. Типи стилів керівництва: авторитарний (патріархальний, автократичний, бюрократичний, харизматичний), демократичний, ліберальний. Сучасні (новаторські) концепції стилю керівництва. Взаємозв'язок стилю з національною культурою.

Тема 3. Психологія управлінського впливу

3.1. Взаємовідносини особистості та групи.

Механізми групового впливу. Соціально-психологічні феномени поведінки особи у групі. Психологічна згуртованість у системах управління. Настанови особистості (позитивні, негативні, адекватні). Соціально-психологічні характеристики колективу.

3.2. Основи психології управлінського впливу.

Основи та проблеми психології управлінського впливу. Установлення психологічного контакту в колективі. Суб'єкт та об'єкт психологічного впливу. Механізми психологічного захисту особистості від впливу. Сприйнятливність до психологічного впливу.

3.3. Типи психологічного впливу в управлінні.

Типи психологічного впливу в управлінні. Принципи та методи психологічного впливу в управлінні: переконання, способи аргументації, навіювання, маніпулятивні тактики.

Тема 4. Психологія мотивування та контролювання

4.1. Мотивація як фактор управління особистістю.

Мотивація як фактор управління особистістю. Основні проблеми та поняття психології мотивації. Методики вивчення структури мотивів професійної діяльності. Особливості мотивації підприємницької діяльності.

4.2. Психологічні вимоги до організації стимулювання.

Психологічні вимоги до організації стимулювання. Використання морально-психологічних стимулів. Створення умов для самоствердження у праці та розвиток здібностей особистості.

4.3. Психологічні принципи організації контролю.

Психологічні принципи організації контролю. Формування особистісної відповідальності та самоконтролю. Колективні форми контролю. Психологічні вимоги до критеріїв та організації оцінювання та контролю.

Тема 5. Психологічні основи ухвалення рішень

5.1. Ухвалення рішень як психологічний процес.

Ухвалення рішень як психологічний процес. Структура та внутрішня динаміка розумового процесу ухвалення рішень. Роль суб'єктивної складової. Індивідуальні розбіжності процесу ухвалення рішень.

5.2. Стель та стратегія ухвалення рішень.

Мотиваційні та емоційні компоненти процесу ухвалення рішень. Стель та стратегія прийняття рішень. Ухвалення рішень в умовах де-

фіциту часу та неповноти інформації. Психологічні прийоми генерації альтернатив: методи мозкового штурму, морфологічного аналізу та синектики. Психологічні методи оптимізації ухвалення рішень.

Змістовий модуль 2. Соціологія управління

Тема 6. Передумови розвитку соціології управління

6.1. Соціологія управління: сутність і зміст основних понять.

Передумови розвитку соціології управління. Об'єктивна необхідність появи науки, яка б вивчала соціальні відносини у сфері управління. Сутність соціології як самостійної науки. Сутність управління як самостійної науки. Провідна тенденція сучасного управління – посилення його соціальної спрямованості, орієнтація на людину. Зв'язок сфери управління зі сферами економіки, соціології, психології та інформатики.

6.2. Об'єкт, предмет, мета, завдання і методи соціології управління.

Об'єкт, предмет, завдання, функції, принципи й основні проблеми соціології управління.

6.3. Взаємозв'язок дисципліни з суміжними дисциплінами.

Основні поняття соціології управління: "менеджмент", "управління", "адміністрація", "адміністративна система", "організаційна структура", "адхократія", "управлінські відносини", "соціальні відносини", "соціальна організація".

Тема 7. Соціальний контекст класичних і сучасних теорій управління

7.1. Основні напрями в історії розвитку теорій управління.

Два наукових напрями в історії розвитку теорій управління: класична школа і школа "людських відносин".

7.2. Соціальний аспект теорій Ф. Тейлора, Г. Форда, А. Файоля.

Соціальний аспект теорій Ф. Тейлора, Г. Форда, А. Файоля. Феномен групового тиску, відкритий Ф. Тейлором. Чотири його наукових принципи. Концепції "досягаючий робітник" і "досягаючий керівник". Адміністративна теорія управління А. Файоля. А. Файоль засновник лінійно-штабної структури. Функції та принципи управління А. Файоля, два типи влади: формальна і неформальна.

7.3. Класична теорія організації М. Вебера.

Класична теорія організації М. Вебера. Принципи координації, порядку, єдиного керівництва, діапазону контролю, відповідності.

7.4. Соціальний аспект теорії "людських відносин".

Людина – це соціальний механізм у складній організаційній машині. "Людські відносини" в соціології, розглянуті в теоріях Е. Мейо, Д. Макгрегора, А. Маслоу, Ф. Херцберга, Ф. Ротлісберга.

7.5. Соціальний аспект сучасних теорій управління.

Соціальний аспект сучасних теорій управління. Моделі задоволення потреб у різних типах суспільств П. Херсі та К. Бланшарда.

Тема 8. Сутність соціальної організації

8.1. Типологія організацій: соціологічні підходи.

Сутність соціальної організації. Типологія організацій: соціологічні підходи. Формальна і неформальна організації. Поняття групової динаміки.

8.2. Сутність організаційної культури: соціологічний підхід.

Характеристики групової динаміки. Фактори, що впливають на групову динаміку. Сутність організаційної культури, її типологія. Підтримка організаційної культури. Вплив культури на організаційну ефективність. Вплив на організаційну культуру етнонаціональних факторів. Управління організаційною культурою.

8.3. Сутність концепції "організаційного розвитку".

Виникнення концепції "організаційного розвитку". Основні принципи і цінності, що лежать в основі "організаційного розвитку". Поняття і особливості організаційного розвитку. Програма робіт з організаційного розвитку.

Тема 9. Трудова поведінка і соціальний контроль

9.1. Сутність понять "трудова поведінка" і "трудова діяльність".

Сутність понять "трудова поведінка" і "трудова діяльність". Основні структурні елементи і характеристики трудової поведінки. Типологія трудової поведінки. Основні форми трудової поведінки. Фактори формування ставлення до праці.

9.2. Сутність, функції та види соціального контролю.

Соціальний контроль, його функції та види. Громадська думка як елемент соціального контролю. Соціальні норми як обмеження у сфері праці.

9.3. Механізм здійснення соціального контролю у трудових колективах.

Механізм здійснення соціального контролю у трудових колективах. Агенти формального і неформального контролю.

Тема 10. Соціальні технології побудови ефективної команди

10.1. Сутність соціальних технологій, їх можливості.

Сутність соціальних технологій. Принципи розроблення соціальних технологій. Елементи систем розроблення соціальних технологій. Упровадження соціальних технологій. Сутність соціального планування. Побудова ефективних груп і команд.

10.2. Значення командної роботи в організаціях.

Роль командної роботи в організації.

10.3. Поняття команди, типи команд.

Поняття команди. Типи команд.

10.4. Застосування соціальних технологій для побудови ефективної команди.

Визначення потреби в командній роботі. Дослідження ефективності груп і команд. Ролі членів команди. Конфлікти в команді. Модель розвитку команди.

4. Структура навчальної дисципліни

Із самого початку вивчення дисципліни "Соціологія і психологія управління" студенти повинні бути ознайомленими з програмою та структурою дисципліни, формами та методами навчання, знань, умінь, навичок, компетентностей, видами та методами контролю за ними.

Тематичний план дисципліни "Соціологія і психологія управління" складається з двох модулів.

Навчальний процес здійснюють у таких формах: лекційні, семінарські та практичні заняття, індивідуальна та самостійна робота.

Структура залікового кредиту навчальної дисципліни наведена в табл. 4.1.

Структура залікового кредиту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	усього	у тому числі				
		лекційні	практичні	лабораторні	с. р.	
				виконання ІНДЗ	підготовка до занять	
Змістовий модуль 1. Психологія управління						
Тема 1. Психологія управління як галузь психологічної науки	9	1	1	–	–	7
Тема 2. Психологія управлінської діяльності: лідерство і керівництво в організації	24	2	2	–	–	20
Тема 3. Психологія управлінського впливу	9	1	1	–	–	7
Тема 4. Психологія мотивування та контролювання	9	1	1	–	–	7
Тема 5. Психологічні основи ухвалення рішень	24	2	2	–	–	20
Разом за змістовим модулем 1	75	7	7	–	–	61
Змістовий модуль 2. Соціологія управління						
Тема 6. Передумови розвитку соціології управління	9	1	1	–	–	7
Тема 7. Соціальний контекст класичних і сучасних теорій управління	24	2	2	–	–	20
Тема 8. Сутність соціальної організації	9	1	1	–	–	7
Тема 9. Трудова поведінка і соціальний контроль	9	1	1	–	–	7
Тема 10. Соціальні технології побудови ефективної команди	24	2	2	–	–	20
Разом за змістовим модулем 2	75	7	7	–	–	61
Усього годин	150	14	14	–	–	122

5. Теми та плани семінарських занять

Семінарське заняття – це форма навчального заняття, спрямована на розвиток культури наукового мислення, за якої викладач організовує дискусію навколо попередньо визначених тем, до яких учасники готують тези виступів на підставі індивідуально виконаних завдань.

На кожному семінарському занятті викладач оцінює підготовлені студентами доповіді та презентації за заданими питаннями (табл. 5.1), їх виступи, активність у дискусії, вміння формулювати і відстоювати свою позицію тощо.

Підсумкові бали за кожне семінарське заняття вносять у відповідний журнал. Набрані студентом бали за окремі семінарські заняття враховують у процесі накопичення підсумкових балів із даної навчальної дисципліни.

Семінари проводять в активній формі. Особливістю таких занять є поєднання двох сучасних методик проведення семінарів-дискусій і тренінгів.

Технологія цих занять передбачає такі етапи:

1. Складання плану заняття з визначенням питань.

2. Призначення ведучого, який організує підготовку і проведення семінару (установлення регламенту, призначення доповідачів, вступне слово, запитання до доповідачів, аудиторії, логічне узагальнення і зв'язок між доповідями, підбиття підсумків, виставлення оцінок).

3. Виконання викладачем коригувальних і оцінних функцій (стеження за роботою ведучого, доповідачів, аудиторії, внесення правок за потреби, оцінювання разом із групою роботи ведучого).

Таблиця 5.1

Плани семінарських занять

Назва теми	Програмні питання	Питання для дискусій	Кількість годин	Література
Змістовий модуль 1. Психологія управління				
<i>Тема 2.</i> Психологія управлінської діяльності: лідерство та керівництво	<i>Тема семінарського заняття "Керівник та його управлінські ролі"</i> 1. Керівник як об'єкт психологічного дослідження. 2. Теорії поведінки в управлінні. 3. Ситуаційні теорії управління	1. Психологічна характеристика успішного керівника. 2. Які ситуаційні теорії управління найбільш дієві в Україні?	1	Основна [2; 5; 7]; додаткова [10; 11; 17; 18; 28]; інформаційні ресурси [34; 35; 49]
Змістовий модуль 2. Соціологія управління				
<i>Тема 9.</i> Трудова поведінка і соціальний контроль	<i>Тема семінарського заняття: "Визначення стереотипів трудової поведінки та інструментів соціального контролю в Україні":</i> 1. Характеристика поняття "трудова поведінка". 2. Сутність стереотипів. 3. Зв'язок стереотипів мислення і стереотипів поведінки. 4. Сутність соціального контролю за трудовою поведінкою	1. Фактори, що формують ставлення людей до праці. 2. Які стереотипи трудової поведінки найбільш виражені в Україні? 3. Які інструменти соціального контролю найбільш дієві в Україні? 4. Чи є громадська думка інструментом соціального контролю?	1	Основна [3; 6]; додаткова [9; 11; 26; 27]; інформаційні ресурси [17; 20; 21]
Усього годин			2	

6. Теми практичних занять

Практичне заняття – форма навчального заняття, на якому викладач організовує детальний розгляд окремих теоретичних положень навчальної дисципліни і формує вміння й навички їх практичного застосування за допомогою індивідуального виконання відповідних завдань. Шляхом практичної діяльності формують головні, спеціальні компетентності. Перелік практичних занять наведено в табл. 6.1.

Таблиця 6.1

Перелік тем практичних занять

Назва теми	Теми практичних занять (за модулями)	Кількість годин	Література
1	2	3	4
Змістовний модуль 1. Психологія управління			
<i>Тема 1.</i> Психологія управління як галузь психологічної науки	Вирішення ситуативних завдань в управлінській діяльності	1	Основна [2; 5; 7; 8]; додаткова [11; 19; 21; 28]; інформаційні ресурси [30; 34; 52]
<i>Тема 2.</i> Психологія управлінської діяльності: лідерство і керівництво в організації	Визначення асертивності як складової управлінського потенціалу керівника	1	Основна [2; 4; 5; 7; 8]; додаткова [11; 19; 21; 28]; інформаційні ресурси [51; 52]
<i>Тема 3.</i> Психологія управлінського впливу	Порівняння та аналіз різних моделей управління	1	Основна [2; 5; 7]; додаткова [10; 11; 17; 18; 28]; інформаційні ресурси [34; 49; 50]
<i>Тема 4.</i> Психологія мотивування та контролювання	Визначення мотиваційної структури особистості	1	Основна [2; 5; 7]; додаткова [12; 16; 17; 21]; інформаційні ресурси [45; 46; 50]
<i>Тема 5.</i> Психологічні основи ухвалення рішень	Визначення між групових проблем в організаціях і обґрунтування методів їх вирішення у формі круглого столу	2	Основна [2; 4; 5; 8]; додаткова [11; 12; 18; 19; 28]; інформаційні ресурси [45; 46; 51]

1	2	3	4
Змістовний модуль 2. Соціологія управління			
<i>Тема 6.</i> Передумови розвитку соціології управління	Аналіз ситуації: відповідність сучасних українських реалій об'єктивним потребам громадян і написання есе на тему: "Моя життєва стратегія"	1	Основна [1; 3; 6]; додаткова [14; 15; 22; 25; 27]; інформаційні ресурси [14;15;16;23]
<i>Тема 7.</i> Соціальний контекст класичних і сучасних теорій управління	Групова робота: порівняльний аналіз наукових підходів до управління персоналом у класичних і сучасних теоріях. Вибір найбільш прийнятних з них для використання в умовах вітчизняних підприємств і організацій	1	Основна [1; 3; 6]; додаткова [13 – 15; 25; 27]; інформаційні ресурси [26 – 28]
<i>Тема 7.</i> Соціальний контекст класичних і сучасних теорій управління	Робота з текстом: побудова когнітивних карт за матеріалами 6 та 7 тем	1	Основна [1; 3; 6]; додаткова [13 – 15; 25; 27]; інформаційні ресурси [26 – 28]
<i>Тема 8.</i> Сутність соціальної організації	Групова робота: визначення актуальних проблем сучасної соціальної організації та обґрунтування методів їх вирішення у формі круглого столу	1	Основна [1; 3; 6]; додаткова [9; 22; 25]; інформаційні ресурси [19; 22; 24; 25]
<i>Тема 9.</i> Трудова поведінка і соціальний контроль	Робота з текстом: побудова когнітивних карт за матеріалами 8 та 9 тем	1	Основна [3; 6]; додаткова [9; 11; 26; 27]; інформаційні ресурси [17; 20; 21]
<i>Тема 10.</i> Соціальні технології побудови ефективної команди	Ділова гра: "Побудова команди"	1	Основна [3; 6]; додаткова [11; 22; 26]; інформаційні ресурси [18]
Разом годин за змістовими модулями		12	

6.1. Приклади типових практичних завдань за темами

Змістовий модуль 1. Психологія управління

Тема 1. Психологія управління як галузь психологічної науки

Студентам пропонують вирішити завдання з конкретними ситуаціями відповівши на запитання, наведені наприкінці завдання. Варіанти вирішень завдань обговорюють у навчальній групі.

Ситуація. Один із членів вашого колективу раптово занедужав. Усі співробітники зайняті терміною роботою. Робота відсутнього також має бути виконана вчасно. Як ви вчините в такій ситуації? Виберіть один із варіантів:

- 1) доручу виконати роботу за відсутнього одному зі своїх підлеглих;
- 2) запропоную: "Давайте подумаємо разом, хто візьме на себе цю роботу. Адже вона все одно має бути зроблена. Нехай кожний скаже, що він повинен виконати в цей період, а потім ми вирішимо разом, як виконати роботу хворого";
- 3) скажу колективу: "Я дуже перевантажений роботою! Розділіть самі між собою роботу хворого". Виручить один одного і весь колектив. Людина видужає – відпрацює. Нумо за роботу!";
- 4) скажу і зроблю так: "Якщо ніхто з вас не зможе виконати його роботу, я сам зроблю її!";
- 5) ваш варіант.

Змістовий модуль 2. Соціологія управління

Тема 9. Трудова поведінка і соціальний контроль

Студентам пропонують виконати завдання: вивчення стереотипів трудової поведінки персоналу соціальної організації з застосуванням методу анкетування.

7. Самостійна робота

Самостійна робота – це різноманітні види індивідуальної й колективної діяльності студентів, які здійснюються ними на навчальних

заняттях або в позааудиторний час за завданнями викладача, під його керівництвом, але без його безпосередньої участі.

Організація самостійної роботи студентів спрямована на навчання студентів творчій та самостійній праці, планування особистої стратегії навчання, раціональної організації свого часу, аналізу та інтерпретації результатів наукових досліджень.

Основні види самостійної роботи, запропоновані студентам:

1. Вивчення лекційного матеріалу.
2. Підготовка до семінарських та практичних занять.
3. Виконання домашніх завдань.
4. Опрацювання та вивчення рекомендованої літератури.
5. Робота з інформаційними ресурсами.
6. Пошукова і дослідницька робота.
7. Підготовка тез.
8. Написання есе.
9. Самоконтроль та самодіагностика засвоєння змісту освіти.

7.1. Перелік питань для самостійного опрацювання

Самостійна робота передбачає опрацювання та вивчення рекомендованої літератури, основних термінів, понять із тем дисципліни, а також контрольну перевірку кожним слухачем особистих знань за питаннями самодіагностики (табл. 7.1).

Таблиця 7.1

Перелік питань для самостійного опрацювання

Назва теми	Питання для самостійного опрацювання за модулями та темами	Кількість годин	Література
1	2	3	4
Змістовний модуль 1. Психологія управління			
<i>Тема 1.</i> Психологія управління як галузь психологічної науки	1. Особливості розвитку психології управління в системі наукових знань. 2. Характеристика понять "психологія управління" та "психологія менеджменту" 3. Основні проблеми психології управління. 4. Проаналізуйте та порівняйте зарубіжні та вітчизняні праці у психології управління	7	Основна [2; 5; 7; 8]; додаткова [11; 19; 21; 28]

Продовження табл. 7.1

1	2	3	4
<i>Тема 2.</i> Психологія управлінської діяльності: лідерство і керівництво в організації	1. Закономірності управлінської діяльності. 2. Проблема лідерства у групах дошкільнят і школярів. Екстраполяція лідерства на доросле життя. 3. Основні психологічні характеристики, притаманні керівникам у посткомуністичних країнах Європи. 4. Психічні якості, притаманні відомим усьому світі мільярдерам	20	Основна [2; 4; 5; 7; 8]; додаткова [11; 19; 21; 28]
<i>Тема 3.</i> Психологія управлінського впливу	1. Управлінські ролі керівника. Труднощі, вимоги та обмеження в роботі керівників. 2. Актуальні підходи в дослідженні процесу управління: теорія атрибутивного лідерства, харизматичне і трансформаційне лідерство	7	Основна [2; 5; 7]; додаткова [10; 11; 17; 18; 28]
<i>Тема 4.</i> Психологія мотивування та контролювання	1. Внутрішні змінні організації. 2. Основні елементи зовнішнього середовища. 3. Міжгрупові проблеми в організаціях	7	Основна [2; 5; 7]; додаткова [12; 16; 17; 21]
<i>Тема 5.</i> Психологічні основи ухвалення рішень	1. Побудова індивідуальної професійної діяльності. 2. Психологічний аналіз професійної діяльності	20	Основна [2; 4; 5; 8]; додаткова [11; 12; 18; 19; 28]
Усього за змістовим модулем 1		61	
Змістовий модуль 2. Соціологія управління			
<i>Тема 6.</i> Передумови розвитку соціології управління	1. М. Вебер про вплив релігійно-етичних установок на характер і форми мотивації економічної діяльності. 2. Зв'язок сфери управління зі сферами економіки, соціології, психології та інформатики	7	Основна [1; 3; 6]; додаткова [14; 15; 22; 25; 27]; інформаційні ресурси [14; 15; 16; 23]
<i>Тема 7.</i> Соціальний контекст класичних і сучасних теорій управління	1. Універсально-історичні закони М. Вебера. 2. Соціологічне тлумачення бюрократії. 3. Соціальна поведінка людей як функція певних групових норм (Е. Мейо). 4. "Групова терапія" Д. Морено	20	Основна [1; 3; 6]; додаткова [13 – 15; 25; 27]; інформаційні ресурси [26 – 28]

1	2	3	4
<i>Тема 8.</i> Сутність соціальної організації	1. Діагностика корпоративної культури. 2. Моделі організаційних змін	7	Основна [1; 3; 6]; додаткова [13–15; 25; 27]; інформаційні ресурси [26–28]
<i>Тема 9.</i> Трудова поведінка і соціальний контроль	1. Взаємозв'язок трудової поведінки і соціального контролю. 2. Значення соціальних норм в організації. 3. Роль стереотипів у житті суспільства. 4. Фактори трудової мотивації персоналу організації	7	Основна [1; 3; 6]; додаткова [9; 22; 25]; інформаційні ресурси [19; 22; 24; 25]
<i>Тема 10.</i> Соціальні технології побудови ефективної команди	1. Роль соціальних технологій в управлінні. 2. Сутність соціального планування і прогнозування. 3. Досягнення ефективності в діяльності команди. 4. Вирішення конфліктів у команді	20	Основна [3; 6]; додаткова [9; 11; 26; 27]; інформаційні ресурси [17; 20; 21]
Усього за змістовим модулем 2		61	
Усього за змістовими модулями		122	

7.2. Контрольні питання для самодіагностики

1. Сутність і зміст поняття "психологія управління".
2. Об'єкт, суб'єкт, предмет психології управління.
3. Основні категорії теорії психології управління.
4. Еволюція психології управління.
5. Школа людських відносин.
6. Школа наукової поведінки.
7. Керівник, менеджер, лідер: спільне та відмінне.
8. Поняття психологічного феномену керівництва.
9. Типи стилів керівництва.
10. Принципи і прийоми керівництва.
11. Поняття формального та неформального лідерства.
12. Психологічні складові ефективного лідерства.
13. Управління персоналом як підсистема психології управління.
14. Сутність професіограм і психограм, які використовують у процесі добора кадрів.

15. Зміст кадрової політики у психології управління.
16. Психологія ухвалення та реалізації управлінських рішень.
17. Принципи й етапи процесу ухвалення рішення.
18. Класифікація рішень.
19. Метод групового ухвалення рішень.
20. Поняття мотивації праці та її основної мети.
21. Система мотивів Мадсона К. Б.
22. Теорія Д. Мак-Клеланда.
23. Концепція К. Альдерфера.
24. Двофакторна модель Ф. Герцберга.
25. Теорія очікувань В. Врума.
26. Теорія справедливості.
27. Комплексна теорія мотивації Л. Портера і Е. Лоулера.
28. Сутність соціально-психологічних методів у психології управління.
29. Соціально-психологічні мотиви поведінки людей.
30. Зміст соціальних методів у психології управління.
31. Зміст психологічних методів в психології управління.
32. Що зумовило появу нової наукової дисципліни – "соціологія управління"?
33. У чому сутність провідної тенденції сучасного управління?
34. Поняття "менеджмент" і "управління" тотожні?
35. Які функції соціології управління?
36. Назвіть найбільш актуальні проблеми соціології управління.
37. Поняття "менеджмент" і "адміністрація" тотожні?
38. Порівняйте поняття "управлінські відносини" і "соціальні відносини".
39. Охарактеризуйте термін "адхократія".
40. Виділіть соціальний аспект теорії управління Ф. Тейлора.
41. Охарактеризуйте адміністративну теорію А. Файоля.
42. Охарактеризуйте класичну теорію організації М. Вебера.
43. Охарактеризуйте доктрину "людських відносин" Е. Мейо.
44. У чому сутність мотиваційних теорій А. Маслоу і Ф. Херцберга?
45. Порівняйте теорії "Х" і "У" Д. Макгрегора.
46. Як управляти груповими конфліктами?
47. У чому сутність соціальної організації?
48. Назвіть типи соціальних організацій.
49. Охарактеризуйте поняття групової динаміки.

50. Які фактори впливають на групову динаміку?
51. У чому сутність організаційної культури?
52. Назвіть типи організаційної культури.
53. Як управляти організаційною культурою?
54. Розкрийте сутність концепції "організаційного розвитку".
55. Які цінності та принципи лежать в основі організаційного розвитку?
56. Назвіть основні структурні елементи і характеристики трудової поведінки.
57. Які фактори формують ставлення до праці?
58. У чому сутність соціального контролю?
59. Охарактеризуйте механізм здійснення соціального контролю у трудових колективах.
60. У чому сутність поняття "соціальні технології"?
61. Які принципи розроблення соціальних технологій?
62. Як упроваджувати соціальні технології?
63. У чому сутність поняття "команда"?
64. Які бувають типи команд?
65. Як можна досліджувати ефективність роботи груп і команд?
66. Як розподіляють ролі серед членів команди?
67. Як подолати конфлікти в команді?

7.3. Рекомендації до написання есе

Есе від фр. "*essai*", англ. "*essay*" – спроба, проба, нарис; від лат. "*exagium*" – зважування. Есе студента – це самостійна письмова робота на тему, запроповану викладачем (тема може бути запропонована і студентом, але обов'язково має бути узгоджена з викладачем). Мета есе полягає у розвитку навичок у самостійному творчому мисленні та письмовому викладі власних думок. Есе має містити в собі: чіткий виклад суті поставленої проблеми, самостійно здійснений аналіз цієї проблеми з використанням концепцій та аналітичного інструментарію, що розглядаються у межах дисципліни, висновки, що узагальнюють авторську позицію з поставленої проблеми. Залежно від специфіки дисципліни, форми есе можуть значно диференціюватися. У деяких випадках це може бути аналіз наявних статистичних даних із досліджуваної проблеми, матеріалів із засобів масової інформації та використання

досліджуваних моделей, докладний розгляд запропонованого завдання з розгорнутими думками, добір і детальний аналіз прикладів, які ілюструють проблему тощо.

Тема есе має містити в собі запитання, проблему, мотивувати на роздуми.

Побудова есе – це відповідь на запитання чи розкриття теми, засноване на класичній системі доказів.

Структура есе:

1. Титульний лист.

2. Вступ – суть і обґрунтування вибору даної теми, складається з ряду компонентів, пов'язаних логічно і стилістично. На цьому етапі дуже важливо правильно сформулювати запитання, на які ви збираєтеся знайти відповідь у ході свого дослідження. У процесі роботи над вступом можуть допомогти відповіді на такі запитання: "Чи треба давати визначення термінів, що прозвучали в темі есе?", "Чому тема, яку я розкриваю, є важливою зараз?", "Які поняття будуть залучені в мої міркування з теми?", "Чи можу я розподілити тему на декілька більш дрібних підтем?" (1–2 сторінки).

3. Основна частина – теоретичні основи обраної проблеми та виклад основного питання. Ця частина передбачає розвиток аргументації та аналізу, а також обґрунтування їх, виходячи з наявних даних, інших аргументів і позицій із цього питання. У цьому полягає основний зміст есе і головні труднощі. Тому важливе значення мають підзаголовки, на основі яких здійснюють структурування аргументації; саме тут необхідно обґрунтувати (логічно, використовуючи дані або точні міркування) запропоновану аргументацію / аналіз. Там, де це необхідно, як аналітичний інструмент можна використовувати графіки, діаграми і таблиці (8–9 сторінок).

Залежно від поставленого питання, аналіз здійснюють на основі таких категорій: причина – наслідок, загальне – особливе, форма – зміст, частина – ціле, постійність – мінливість.

У процесі написання есе необхідно пам'ятати, що один параграф має містити тільки одне твердження і, відповідно, доказ, підкріплений графічним та ілюстративним матеріалом. Отже, наповнюючи розділи аргументацією (відповідною підзаголовку), необхідно в межах параграфа обмежитись розглядом однієї головної думки.

Добре перевірений (і здебільшого необхідний) спосіб складання будь-якого есе – використання підзаголовків для позначення ключових

моментів аргументованого викладу: це допомагає подивитися на те, що передбачають зробити (і відповісти на питання, чи хороший був задум). Такий підхід допоможе дотримуватися точно визначеної мети в даному дослідженні. Ефективність використання підзаголовків – не тільки в позначенні основних пунктів, які необхідно висвітлити. Їх послідовність може також свідчити про наявність чи відсутність логічності у дослідженні проблеми.

4. Висновок – узагальнення та аргументовані висновки з теми із зазначенням сфери її застосування тощо. Він підсумовує есе або ще раз дає пояснення, підкріплює сенс і значення викладеного в основній частині. Методи, рекомендовані для складання висновку: повторення, ілюстрація, цитата, вражаюче твердження. Висновок може містити в собі такий дуже важливий елемент, що доповнює есе, як вказівку на застосування (імплікацію) дослідження, не виключаючи до того ж взаємозв'язку з іншими проблемами (1–2 сторінки).

8. Індивідуально-консультативна робота

Індивідуально-консультативну роботу здійснюють за графіком індивідуально-консультативної роботи у формі індивідуальних занять, консультацій, аналізу результатів виконання індивідуальних завдань та завдань, винесених на поточний контроль тощо.

Індивідуально-консультативну роботу для комплексного оцінювання засвоєння програмного матеріалу проводять у формі:

- захисту самостійних індивідуальних та групових завдань;
- доповідей для виступу на науковому семінарі, конференції.

Зміст індивідуально-консультативної роботи наведено в табл. 8.1.

Таблиця 8.1

Зміст індивідуально-консультативної роботи

Засвоєння змісту освіти	Зміст консультативної роботи	
	індивідуальна	групова
1	2	3
Теоретична підготовка (засвоєння знань)	Запитання – відповідь щодо проблемних питань теоретичного матеріалу дисципліни; методу та методики виконання дослідної роботи	Розгляд типових прикладів: ситуацій, практики впровадження та використання теоретичних знань на практиці

1	2	3
Практична підготовка (засвоєння способів діяльності)	Розгляд практичних завдань, щодо яких виникли запитання	Розгляд практичних ситуацій, рольових ігор, які потребують колективного обговорення та ухвалення рішень
Засвоєння способів творчої діяльності	Наукове консультування щодо написання наукових публікацій, участі в науково-практичних та науково-методичних заходах	Наукове консультування щодо самостійного розроблення та проведення семінарських занять, ділових ігор, тренінгів

9. Методи навчання

У процесі викладання навчальної дисципліни "Соціологія і психологія управління" для активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів передбачено застосування таких форм, методів та технологій, як: проблемні лекції, робота в малих групах, мозкові атаки, ділова гра, презентації.

Розподіл форм та методів активізації процесу навчання за темами навчальної дисципліни наведено в табл. 9.1.

Таблиця 9.1

Розподіл форм та методів активізації процесу навчання за темами навчальної дисципліни

Тема	Практичне застосування навчальних технологій	
	Лекції	Семінарські, практичні заняття
1	2	3
<i>Тема 1.</i> Психологія управління як галузь психологічної науки	Лекція із застосуванням техніки зворотного зв'язку	Дискусія в ході семінару щодо зарубіжних та вітчизняних праць по психології управління
<i>Тема 2.</i> Психологія управлінської діяльності: лідерство і керівництво в організації	Лекція-дискусія	Групова робота, мета якої – визначення асертивності як складової управлінського потенціалу керівника. Порівняння та аналіз різних моделей управління
<i>Тема 3.</i> Психологія управлінського впливу	Лекція-діалог	Дискусія в ході семінару щодо наукових підходів у дослідженні процесу управління

1	2	3
<i>Тема 4.</i> Психологія мотивування та контролювання	Проблемна лекція	Групова робота, мета якої – визначення міжгрупових проблем в організаціях
<i>Тема 5.</i> Психологічні основи ухвалення рішень	Проблемна лекція	Групова робота, мета якої – визначення психологічних і соціальних аспектів робочого середовища
<i>Тема 6.</i> Передумови розвитку соціології управління	Лекція із застосуванням техніки зворотного зв'язку	Групова робота, мета якої аналіз ситуації з якістю життя в українському суспільстві та написання есе на тему: "Моя життєва стратегія"
<i>Тема 7.</i> Соціальний контекст класичних і сучасних теорій управління	Лекція-дискусія	Групова робота, мета якої формування власної бази знань щодо наявних наукових підходів до управління персоналом. Робота з текстом: побудова когнітивних карт за матеріалами 6 і 7 тем
<i>Тема 8.</i> Сутність соціальної організації	Лекція-діалог	Групова робота, мета якої визначення актуальних проблем сучасної соціальної організації. Обґрунтування методів їх вирішення у формі круглого столу
<i>Тема 9.</i> Трудова поведінка і соціальний контроль	Проблемна лекція	Дискусія в ході семінару щодо оцінювання та здійснення соціального контролю за трудовою поведінкою персоналу в організації. Робота з текстом: побудова когнітивних карт за матеріалами 8 і 9 тем
<i>Тема 10.</i> Соціальні технології побудови ефективної команди	Проблемна лекція	Ділова гра: "Побудова команди". Презентація результатів

Проблемна лекція – лекція, у ході якої новий зміст освіти подають не у формі готової інформації, яку необхідно запам'ятати, а як невідоме, що необхідно "відкрити". Викладач створює проблемну ситуацію, спонукає студентів до пошуку шляхів її вирішення, за допомогою розв'язання протиріч, крок за кроком прямуючи до мети.

Лекція-дискусія (лекція із включенням дискусійних питань) – лекція, у ході якої передбачають не тільки відповіді слухачів на запитання викладача, а й організацію вільного обміну думками в інтервалах між логічними розділами.

Лекція-діалог (лекція із включенням бесіди) – діалог із аудиторією, форма залучення слухачів до навчального процесу, що передбачає

безпосередній контакт із аудиторією. Дозволяє привернути увагу до найважливіших питань із теми, визначити темп викладу навчального матеріалу, урахувавши особливості аудиторії.

Лекція із застосуванням техніки зворотного зв'язку – лекція, у ході якої викладач організовує отримання інформації про реакцію аудиторії на поставлені запитання за допомогою технічних засобів або прийомів ставлення запитань (на початку лекції чи після кожного її розділу). Якщо відповідь є правильною, викладач продовжує виклад, якщо ні – ставить запитання і підбиває підсумки. Дозволяє відстежити засвоєння змісту освіти в ході лекційного заняття.

Лекція-прес-конференція – лекція, яку будують на запитаннях слухачів із теми, що розглядають. Викладач пропонує студентам письмово поставити йому запитання з названої ним теми. Протягом двох-трьох хвилин студенти формулюють запитання і ставлять їх викладачеві. Таку лекцію читають як зв'язний текст, у процесі якого дають відповіді на запитання.

Дискусія – організаційна форма навчання, заснована на публічному, відкритому, доброзичливому обговоренні актуального, але суперечливого питання і спрямована на певний позитивний результат.

Ділова гра – організаційна форма навчання, яка ґрунтується на ситуації вибору і ухваленні рішень, у якій відтворюють умови, близькі до реальних. У ній передбачають такі дії учасників, які дозволяють осмислити, пережити й засвоїти нові функції. У грі закладено конкретну подію або явище, що підлягає моделюванню, і допускають зарахування ігрового часу до будь-якого періоду (теперішнього, минулого, майбутнього). Зазвичай, це модель майбутньої професійної діяльності студентів.

Мозкова атака – метод вирішення невідкладних завдань, сутність якого полягає в тому, щоб висловити якнайбільшу кількість ідей за дуже обмежений проміжок часу, обговорити і здійснити їх селекцію.

Метаплан – метод, що містить у собі елементи дискусії, мозкової атаки, аналізу випадків (ситуацій), гри та зводиться до розроблення під час обговорення проблеми плаката під назвою "метаплан" По суті своїй є методом безпосередньої колективної творчості, що забезпечує поштовх до диверсифікації діяльності робочої групи.

Робота у групах – форма організації навчально-пізнавальної діяльності, яку використовують для вирішення складних проблем, що потребують колективного розуму і спільної роботи.

Презентації – виступи перед аудиторією, що використовують для наведення певних досягнень, результатів роботи групи, звіту про виконання індивідуальних завдань, інструктажу, демонстрації нових продуктів діяльності та послуг.

10. Методи контролю

Система контролю за навчанням та його оцінюванням являє собою взаємозв'язок видів, форм, методів контролю, критеріїв оцінювання, відповідно до якості засвоєння змісту освіти та рівня навчальних досягнень студентів.

Система оцінювання засвоєння змісту освіти і формування компетентностей у студентів ураховує види, форми та методи контролю, що реалізують під час лекційних, практичних та семінарських занять, самостійної роботи.

Методи контролю: усний, письмовий, тестовий, графічний, методи самоконтролю та самоперевірки.

Форми контролю: індивідуальна і фронтальна перевірка.

Види контролю: поточний і підсумковий контроль.

Поточний, підсумковий контроль за знаннями студентів, а його оцінювання здійснюють у таких напрямках:

контроль за знаннями студента та його оцінювання під час лекційних, семінарських та практичних занять;

тематична перевірка засвоєння певного фрагмента змісту освіти;

перевірка результатів роботи з першоджерелами, виконання самостійної роботи;

проведення поточного модульного контролю;

проведення підсумкового контролю та оцінювання (екзамен).

Поточний контроль за вивченням дисципліни "Соціологія і психологія управління" проводять у таких формах:

активної роботи на лекційних заняттях;

активної участі у виконанні практичних завдань;

активної участі у дискусії та презентації матеріалу на семінарських заняттях;

перевірки есе на задану тематику;

проведення поточного тестування;

проведення письмової контрольної роботи;

експрес-опитування;

диктанту за матеріалом лекції.

Поточний контроль і оцінювання знань, умінь і навичок здійснюються під час проведення семінарських і практичних занять і має на меті перевірку рівня засвоєння теоретичних знань і сформованості умінь та компетентностей (табл. 10.1).

Таблиця 10.1

Система поточного контролю і оцінювання знань, умінь, компетентностей

Види та форми контролю		Рівень засвоєння змісту освіти
Теоретичний модуль	Практичний модуль	
Усне, письмове опитування, тестування на здатність запам'ятовувати знання у предметній галузі	Усні, письмові завдання на здатність розпізнавати знання у предметній галузі	I рівень – пізнавальний (елементарне ознайомлення, розпізнавання, запам'ятовування)
Усне, письмове опитування, тестування на здатність запам'ятати, зрозуміти і відтворити матеріал, що вивчається, будувати зв'язки між фрагментами знань, наводити приклади	Завдання та вправи на здатність відтворювати способи дій у типових ситуаціях	II рівень – репродуктивний (самостійне відтворення знань і способів дій у типових ситуаціях)
Усне письмове опитування на здатність, використовувати засвоєний матеріал у нових ситуаціях, здатність до аналізу, структурування, навчального матеріалу, доповіді на семінарах	Завдання та вправи на здатність використовувати засвоєний матеріал у нових ситуаціях, здатність до самостійного виконання досліджень	III рівень – конструктивний (продуктивний), (продуктивні дії, застосування відомого досвіду в нетипових ситуаціях)
Усне письмове опитування на здатність робити висновки про цінність даного навчального матеріалу в межах поставленої мети, інтеграція знань із іншими галузями наук, написання есе, доповіді на семінарах	Завдання та вправи на здатність до аналізу ситуацій та їх розв'язання, здатність до комплексного застосування способів дій, розроблення програми досліджень, методичних розробок	IV рівень – творчий рівень (вільне використання, творча дія, самостійне конструювання основи дій)

Поточний контроль здійснюють за такими критеріями:

активність та результативність роботи студента протягом семестру;

якість виконання поточних завдань;

виконання завдань для самостійного опрацювання.

Модульний контроль за вивченням дисципліни "Соціологія і психологія управління" проводять у формі колоквіуму. **Колоквіум** – це форма

перевірки і оцінювання знань студентів у системі освіти у вищих навчальних закладах. Він являє собою проміжний міні-екзамен, що проводиться з ініціативи викладача.

Підсумковий контроль проводять у формі семестрового заліку.

Порядок проведення поточного оцінювання знань студентів.

Оцінювання знань студента під час семінарських і практичних занять та виконання індивідуальних завдань проводять за накопичувальною 100-бальною системою за такими критеріями:

ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядають;

ступінь засвоєння фактичного матеріалу з навчальної дисципліни;

ознайомлення з рекомендованою літературою, а також сучасною літературою з питань, що розглядають;

уміння поєднувати теорію з практикою під час розгляду виробничих ситуацій, вирішення завдань, виконання розрахункових індивідуальних завдань та завдань, винесених на розгляд в аудиторії;

логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і під час виступів в аудиторії, уміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки;

арифметична правильність виконання індивідуального та комплексного розрахункового завдання.

Максимально можливий бал за конкретним завданням дають за умови відповідності індивідуального завдання студента або його усної відповіді всім зазначеним критеріям. Відсутність тієї або іншої складової зменшує кількість балів. У процесі оцінювання індивідуальних завдань увагу також приділяють якості, самостійності та своєчасності здавання виконаних завдань викладачу (згідно з графіком навчального процесу). Якщо якась із вимог не буде виконаною, то бали будуть знижені.

Письмову контрольну роботу проводять 2 рази на семестр, що містить у собі практичні завдання різного рівня компетентності, відповідно до тем змістового модуля.

Критерії оцінювання позааудиторної самостійної роботи студентів. Загальними критеріями, за якими здійснюють оцінювання позааудиторної самостійної роботи студентів є: глибина і міцність знань, рівень мислення, уміння систематизувати знання з окремих тем, уміння надавати обґрунтовані висновки, володіння категорійним апаратом, навички і прийоми виконання практичних завдань, уміння пошуку необхідної інформації,

здійснювати її систематизацію та опрацювання, самореалізація на практичних та семінарських заняттях.

Критеріями оцінювання есе є:

здатність давати критичну та незалежну оцінку певним проблемним питанням;

уміння пояснювати альтернативні погляди та наявність власної точки зору, позиції на певне проблемне питання;

застосування аналітичних підходів;

якість і чіткість викладання міркувань;

логіка, структуризація та обґрунтованість висновків із конкретної проблеми;

самостійність виконання роботи;

грамотність подання матеріалу;

використовування методів порівняння, узагальнення понять та явищ;

правильність оформлення роботи.

Порядок підсумкового контролю з навчальної дисципліни.

Підсумковий контроль за знаннями та компетентностями студентів із дисципліни здійснюють на підставі складання заліку.

Студент, який із поважних причин, підтверджених документально, не мав можливості брати участь у формах поточного контролю (не склав змістовий модуль), має право на його відпрацювання у двотижневий термін після повернення до навчання за розпорядженням декана, відповідно до встановленого терміну.

Студент **не може бути допущений** до складання заліку, якщо кількість балів, набраних за результати успішності під час поточного та модульного контролю (відповідно до змістового модуля) упродовж семестру, у сумі не досягла 60 балів. Після екзаменаційної сесії декан видає розпорядження про ліквідацію академічної заборгованості. У визначені терміни студент добирає залікові бали.

Студента слід **вважати атестованим**, якщо сума балів, набраних за результати підсумкової / семестрової успішності, дорівнює або перевищує 60 балів за поточний і модульний контроль упродовж семестру.

Підсумкову оцінку з навчальної дисципліни розраховують, ураховуючи бали, набрані під час іспиту та поточного контролю за накопичувальною системою. Сумарний результат у балах за семестр становить: "60 і більше балів – зараховано", "59 і менше балів – не зараховано" – його

заносять у залікову відомість обліку успішності з навчальної дисципліни. У разі набрання менш ніж 60 балів, студент обов'язково складає залік після закінчення екзаменаційної сесії у визначений деканом термін, але не пізніше від двох тижнів після початку семестру. У разі повторного набрання менш ніж 60 балів, декан призначає комісію у складі трьох викладачів на чолі із завідувачем кафедри та визначає термін перескладання заліку, після чого ухвалюють рішення, відповідно до чинного законодавства: "зараховано" – студент продовжує навчання за графіком навчального процесу, а якщо "не зараховано", тоді декан факультету пропонує студенту повторне вивчення навчальної дисципліни протягом наступного навчального періоду самостійно.

Зразок підсумкової семестрової модульної контрольної

Стереотипні завдання

1. Розкрийте соціальний контекст сучасних теорій управління.
2. Назвіть фактори внутрішнього і зовнішнього середовища, що визначають ефективність функціонування соціальної організації.

Ситуаційне завдання

Порівняйте трудовий менталітет українця (ставлення до праці, колективу, керівника, організації) із трудовою етикою протестантизму (М. Вебер).

Евристичне завдання

Для вирішення яких завдань в управлінні доцільно використовувати соціальні технології.

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Система оцінювання рівня сформованості професійних компетентностей наведено в табл. 11.1.

Система оцінювання рівня сформованості професійних компетентностей

Професійні компетентності	Навчальний тиждень	Години	Форми навчання	Рівень сформованості компетентностей			
				Форми контролю	Макс. бал		
1	2	3	4	5	6		
Змістовний модуль 1. Психологія управління					50,00		
Здатність аналізувати раціонально та критично ситуаційні завдання організації	1	Ауд.	1	Лекція	Тема 1. Психологія управління як галузь психологічної науки	Робота на лекції	1
			1	Практичне заняття	Вирішення ситуативних завдань в управлінській діяльності	Активна участь у виконанні практичних завдань	2
		СРС	7	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику. Виконання ситуативних завдань щодо аналізу психологічних умов та особливостей управлінської діяльності	Перевірка домашніх завдань	
Здатність застосовувати методи та закономірності психології управління	2	Ауд.	1	Лекція	Тема 2. Психологія управлінської діяльності: лідерство і керівництво в організації	Робота на лекції	1
			1	Практичне заняття	Визначення асертивності як складової управлінського потенціалу керівника	Активна участь у виконанні практичних завдань	2
		СРС	10	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику. Виконання практичних завдань щодо розуміння асертивності та її значення в соціальному розвитку керівника	Перевірка домашніх завдань	
Здатність до аналізу асертивності	3	Ауд.	1	Лекція	Тема 2. Психологія управлінської діяльності: лідерство і керівництво в організації	Робота на лекції	1
			1	Практичне заняття	Семинарське заняття на тему: керівник та його управлінські ролі	Активна участь у виконанні практичних завдань	2 5
		СРС	10	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику, підготовка до семінарського заняття	Перевірка домашніх завдань	
Здатність визначення особистісно професійних якостей різних моделей управління	4	Ауд.	1	Лекція	Тема 3. Психологія управлінського впливу	Робота на лекції	1
			1	Практичне заняття	Вирішення практичних завдань на порівняння та аналіз різних моделей управління	Активна участь у виконанні практичних завдань. Експрес-контрольна робота	2 2
		СРС	7	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику. Виконання практичних завдань на порівняння та аналіз різних моделей управління	Перевірка домашніх завдань	

Продовження табл. 11.1

1	2	3		4		5	6
Здатність аналізувати та обґрунтовувати наукові підходи в управлінні	5	Ауд.	1	Лекція	Тема 4. Психологія мотивування та контролювання	Робота на лекції	1
			1	Практичне заняття	Вирішення практичних завдань щодо побудови мотиваційної структури особистості	Активна участь у виконанні практичних завдань. Перевірка есе	2 5
		СРС	7	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику. Виконання есе за темою "Психологічні складові ефективного лідерства"	Активна участь у виконанні практичних завдань	
Здатність визначати показники мотиваційної структури особистості	6	Ауд.	1	Лекція	Тема 5. Психологічні основи прийняття рішень	Робота на лекції	1
			1	Практичне заняття	Визначення міжгрупових проблем в організаціях і обґрунтування методів їх вирішення у формі круглого столу	Активна участь у виконанні практичних завдань	2 5
		СРС	10	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику, підготовка до круглого столу	Перевірка домашніх завдань	
Здатність визначати види та показники ефективної команди	7	Ауд.	1	Лекція	Тема 5. Психологічні основи ухвалення рішень	Робота на лекції	1
			1	Практичне заняття	Вирішення ситуаційних завдань із психології спілкування в управлінській діяльності керівника. Колоквіум за змістовим модулем	Активна участь у виконанні практичних завдань	2 12
		СРС	10	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику. Підготовка до колоквіуму	Перевірка домашніх завдань	
Змістовний модуль 2. Соціологія управління							50,00
Здатність до формування вмінь та навичок в управлінській діяльності	8	Ауд.	1	Лекція	Тема 6. Передумови розвитку соціології управління	Робота на лекції	1
			1	Практичне заняття	Виконання практичного завдання на тему: "Моя життєва стратегія" (есе)	Активна участь у виконанні практичних завдань	2 5
		СРС	7	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на тематику навчальної дисципліни. Виконання домашніх завдань	Перевірка домашніх завдань	
	9	Ауд.	1	Лекція	Тема 7. Соціальний контекст класичних і сучасних теорій управління	Робота на лекції	1
			1	Практичне заняття	Порівняльний аналіз наукових підходів до управління персоналом в класичних і сучасних теоріях у вигляді круглого столу	Активна участь у роботі круглого столу	5
		СРС	10	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику. Підготовка до круглого столу	Перевірка підготовки до круглого столу.	
	10	Ауд.	1	Лекція	Тема 7. Соціальний контекст класичних і сучасних теорій управління	Робота на лекції	1
			1	Практичне заняття	Побудова когнітивної карти, поточна контрольна робота	Поточна контрольна робота	2 2

Закінчення табл. 11.1

1	2	3		4		5	6	
Здатність до формування організаційної культури та іміджу організації	11	CPC	10	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на тематику навчальної дисципліни. Підготовка до поточної контрольної роботи	Перевірка поточної контрольної роботи		
		Ауд	1	Лекція	Тема 8. Сутність соціальної організації	Робота на лекції	1	
			1	Практичне заняття	Визначення актуальних проблем сучасної соціальної організації та обґрунтування методів їх вирішення у вигляді круглого столу	Активна участь у виконанні практичних завдань	2	
CPC	7	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику, підготовка до круглого столу.	Перевірка підготовки до круглого столу				
Здатність підвищувати ефективність діяльності організації шляхом застосування соціально-психологічних технологій	12	Ауд	1	Лекція	Тема 9. Трудова поведінка і соціальний контроль	Робота на лекції	1	
			1	Практичне заняття	Семінарське заняття на тему: "Визначення стереотипів трудової поведінки та інструментів соціального контролю в Україні"	Активна участь у семінарському занятті	5	
		CPC	7	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику, підготовка до семінарського заняття	Перевірка презентацій		
	13	Ауд	1	Лекція	Тема 10. Соціальні технології побудови ефективної команди	Робота на лекції	1	
			1	Практичне заняття	Ділова гра "Побудова команди"	Активна участь у діловій грі	6	
		CPC	10	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику, підготовка до ділової гри	Перевірка підготовки до ділової гри		
	14	Ауд	1	Лекція	Тема 10. Соціальні технології побудови ефективної команди	Робота на лекції	1	
			1	Практичне заняття	Побудова когнітивних карт. Колоквіум за змістовим модулем 2	Підсумкова контрольна робота	2 12	
		CPC	10	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою, підготовка до колоквіуму	Перевірка підсумкової контрольної роботи		
	Усього годин		150		Загальна максимальна кількість балів із дисципліни		100	

Розподіл балів у межах тем змістових модулів наведено в табл. 11.2.

Таблиця 11.2

Розподіл балів за формами та методами навчання

Теми змістового модулю		Лекційні заняття	Практичні заняття	Есе	Доповідь	Поточні КР	Колоквіум	Усього
ЗМ1	Тема 1. Психологія управління як галузь психологічної науки	1	2	–	–	–	–	3
	Тема 2. Психологія управлінської діяльності: лідерство і керівництво в організації	2	9	–	–	–	–	11
	Тема 3. Психологія управлінського впливу	1	1	5	5	2	–	14
	Тема 4. Психологія мотивування та контролювання	1	1	–	–	–	–	2
	Тема 5. Психологічні основи ухвалення рішень	2	6	–	–	–	12	20
ЗМ2	Тема 6. Передумови розвитку соціології управління	1	2	5	–	–	–	8
	Тема 7. Соціальний контекст класичних і сучасних теорій управління	2	7	–	–	2	–	11
	Тема 8. Сутність соціальної організації	1	2	–	–	–	–	3
	Тема 9. Трудова поведінка і соціальний контроль	1	–	–	5	–	–	6
	Тема 10. Соціальні технології побудови ефективної команди	2	8	–	–	–	12	22
Усього		14	38	10	10	4	24	100

Максимальну кількість балів, яку може набрати студент протягом тижня за формами та методами навчання, наведено в табл. 11.3.

Таблиця 11.3

Розподіл балів за тижнями

Теми змістового модуля			Лекційні заняття	Практичні заняття	Есе	Доповідь	Поточні КР	Колоквіум	Усього
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ЗМ1	Тема 1	1 тиждень	1	2	–	–	–	–	3
	Тема 2	2 тиждень	1	2	–	–	–	–	3
		3 тиждень	1	2	–	5	–	–	8
	Тема 3	4 тиждень	1	2	–	–	2	–	5

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	Тема 4	5 тиждень	1	2	5	–	–	–	8
	Тема 5	6 тиждень	1	7	–	–	–	–	8
7 тиждень		1	2	–	–	–	12	15	
3М2	Тема 6	8 тиждень	1	2	5	–	–	–	8
	Тема 7	9 тиждень	1	5	–	–	–	–	6
		10 тиждень	1	2	–	–	2	–	5
	Тема 8	11 тиждень	1	2	–	–	–	–	3
	Тема 9	12 тиждень	1	2	–	5	–	–	8
	Тема 10	13 тиждень	1	6	–	–	–	–	7
14 тиждень		1	2	–	–	–	12	15	
Усього			14	38	10	10	4	24	100

Підсумкову оцінку з дисципліни визначають, відповідно до Тимчасового Положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ ім. С. Кузнеця (табл. 11.4).

Оцінки за цією шкалою заносять до відомостей обліку успішності, індивідуального навчального плану студента та іншої академічної документації.

Таблиця 11.4

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D	задовільно	
60 – 63	E		
35 – 59	FX	незадовільно	не зараховано
1 – 34	F		

12. Рекомендована література

12.1. Основна

1. Бабосов Е. М. Социология управления : учеб. пособ. – Мн. : Тетра Системе, 2000. – 288 с.

2. Бандурка А. М. Основы психологии управления : учебник / А. М. Бандурка, С. П. Бочарова, Е. В. Землянская. – Х. : Ун-т внутр. дел, 1999. – 528 с.
3. Галкина Т. П. Социология управления: от группы к команде : учеб. пособ. – М. : Финансы и статистика, 2003. – 224 с.
4. Дороніна М. С. Психологія управління : навч. посіб. – Ч. I. / М. С. Дороніна, А. М. Григоренко. – Х. : ХДЕУ, 1999. – 96 с.
5. Дороніна М. С. Психологія управління: навч. посіб. – Ч. II. / М. С. Дороніна, А. М. Григоренко. – Х. : ХДЕУ, 2002. – 108 с.
6. Кравченко А. И. Социология управления: фундаментальный курс : учеб. пособ. / А. И. Кравченко, И. О. Тюрина. – М. : Академический Проект ; Трикста, 2004. – 1 136 с.
7. Машков В. Н. Психология управления : учеб. пособ. – СПб. : Из-во В. А. Михайлова, 2002. – 256 с.
8. Мельник Л. П. Психологія управління: Курс лекцій. – 2-ге вид., стер. – К. : МАУП, 2002. – 175 с.

12.2. Додаткова

9. Бреддик У. Менеджмент в организации / У. Бреддик. – М. : ИНФРА-М, 1997. – 344 с.
10. Бороздина Г. В. Психология делового общения: учеб. пособ. – М. : ИНФРА-М, 2000. – 224 с.
11. Генов Ф. Психология управления / Ф. Генов. – М. : Прогресс, 1982. – 424 с.
12. Кабаченко Т. С. Психология в управлении человеческими ресурсами / Т. С. Кабаченко. – СПб. : Питер, 2003. – 400 с.
13. Короткое Э. М. Исследование систем управления / Э. М. Короткое. – М. : Дека, 2003. – 336 с.
14. Короткое Э. М. Концепция менеджмента : учеб. пособ. / Э. М. Короткое. – М. : Дека, 1997. – 304 с.
15. Кравченко А. И. Социология менеджмента : учеб. пособ. / А. И. Кравченко. – М. : ЮНИТИ, 1999. – 366 с.
16. Корнилова Т. В. Экспериментальная психология: Теория и методы: учеб. для вузов / Т. В. Корнилова. – М. : Аспект Пресс, 2002. – 380 с.
17. Лозниця В. С. Психологія менеджменту. Теорія і практика : навч. посіб. / В. С. Лозниця. – К. : ТОВ "УВПК Екс Об", 2001. – 512 с.

18. Панкратов В. Н. Психология управления людьми : практ. руководство / В. Н. Панкратов. – М. : изд-во Института психотерапии, 2002. – 320 с. – (Серия "Психология успеха и эффективного управления").

19. Подоляк Я. В. Психология управления: теория и практика менеджмента / Я. В. Подоляк. – Х., 2004. – 292 с. – (Серия "Библиотека практической психологи").

20. Практикум по психологии менеджмента и профессиональной деятельности / под ред. Г. С. Никифорова, М. А. Дмитриевой, В. М. Снеткова. – СПб. : Речь, 2001. – 448 с.

21. Психология : учебник для экономических вузов / под ред. В. Н. Дружинина. – СПб. : Питер, 2000. – 672 с.

22. Пищулин Н. П. Социальное управление: теория и практика : учеб. пособ. : в 2 т. Т.2. / Н. П. Пищулин, С. Н. Пищулин, А. А. Бетуганов. – М. : ИКЦ "Академ-книга", 2003. – 452 с.

23. Пригожий А. И. Современная социология организаций / А. И. Пригожий. – М. : Интерпракс, 1995. – 295 с.

24. Програма курсу "Психологія управління" для студентів спеціальності 7.050109 усіх форм навчання / укл. Н. А. Мажник. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2005. – 28 с.

25. Радугин А. А. Введение в менеджмент: социология организаций и управления / А. А. Радугин, К. А. Радугин. – Воронеж, 1995. – 198 с.

26. Социальная психология : учеб. пособ. / сост. Р. И. Мокшанцев, А. В. Мокшанцева. – Новосибирск ; М. : ИНФРА-М, 2001. – 408 с.

27. Удальцова М. В. Социология управления : учеб. пособ. / М. В. Удальцова. – М. : ИНФРА-М ; Новосибирск : НГАЭ и У, 2000. – 144 с.

28. Шемаева Л. Г. Психологія управління: Конспект лекцій / Л. Г. Шемаева, А. М. Григоренко, В. В. Ушкальов. – Х. : ХНЕУ, 2006. – 188 с.

29. Экономическая психология: социокультурный подход / под ред. И. В. Андреевой. – СПб. : Питер, 2000. – 512 с.

12.3. Інформаційні ресурси

30. Воловская Н. М. Социология и психология управления: Учебно-методический комплекс / Н. М. Воловская, А. В. Русина. – Новосибирск : НГУЭУ, 2006. – 88 с. ; [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://bib.convdocs.org/v14721/?cc=1&view=pdf>.

31. Давыдов А. А. Социология управления и системная социология: сравнительный анализ [Электронный ресурс] / А. А. Давыдов. – Режим доступа : <http://bib.convdocs.org/v9501/?cc=1&view=pdf>.

32. Ерушкина Л. В. Социология управления : учеб.-метод. пособ / Л. В. Ерушкина. – Нижний Новгород : НГУ, 2011. – 73 с. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://bib.convdocs.org/v36632/?cc=1&view=pdf>.

33. Иванов В. М. Основы социального управления [Электронный ресурс] / В. М. Иванов. – Режим доступа : <http://www.iu.ru/biblio/archive/socupr/16.aspx>.

34. Менеджмент організацій : підручник / за заг. ред. Л. І. Федулової. – К. : Либідь, 2004. – 448 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://pidruchniki.ws/19991130/menedzhment/menedzhment_organizatsiy_-_fedulova_li.

35. Монастирський Г. Л. Теорія організації : навч. посіб. / Г. Л. Монастирський. – К. : Знання, 2008. – 319 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://pidruchniki.ws/15840720/menedzhment/teoriya_organizatsiyi_-_monastirskiy_gl.

36. Лукашевич М. П. Соціологія праці : підруч. / М. П. Лукашевич. – К. : Либідь, 2004. – 440 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://pidruchniki.ws/15840720/sotsiologiya/sotsiologiya_pratsi_-_lukashevich_mp.

37. Саакян А. Економіка і соціологія праці. Короткий курс / А. Саакян. – СПб. : Питер, 2001 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://eur.ru/Documents/2003-08-18/16C9E.asp>.

38. Сірий Є. В. Соціологія: загальна теорія, історія розвитку, спеціальні та галузеві теорії : навч. посіб. / Є. В. Сірий. – К. : Атіка, 2004. – 480 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://pidruchniki.ws/17810409/sotsiologiya/sotsiologiya_-_siryiy_yev.

39. Соціологія управління : навч. посіб. / В. В. Бурега, О. В. Мазурик, Н. Ф. Селютіна. – Донецьк : ДонДУУ, 2009. – 137 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://bib.convdocs.org/v10627/?cc=1>.

40. Соціологія : навч. посіб. / за ред. С. О. Макеєва. – 3-тє вид., стер. – К. : Т-во "Знання" ; КОО, 2005. – 455 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://pidruchniki.ws/19991130/sotsiologiya/sotsiologiya>.

41. Соціологія : підруч. / Н. П. Осипова, В. Д. Воднік, Г. П. Клімова та ін. ; за ред. Н. П. Осипової. – К. : Юрінком Інтер, 2003. – 336 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://radnuk.info/pidrychnuku/sotsiologiya/507-osupova.html>.

42. Управління людськими ресурсами: філософські засади : навч. посіб. / під ред. д. ф. н., проф. Воронкової В. Г. – К. : ВД "Професіонал", 2006. – 576 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://pidruchniki.ws/15840720/menedzhment/upravlinnya_lyudskimi_resursami_-_voronkova_vg.

43. Фурсін О. О. Методологія дослідження соціально-орієнтованого управління в контексті економічного прогнозування. Гуманітарний вісник [Електронний ресурс] / О. О. Фурсін. – ЗДІА. – 2009. – Вип. 38. – Режим доступу : www.zgia.zp.ua/gazeta/VISNIK_38_10.pdf.

44. Шульга М. А. Соціально-політичне управління : навч. посіб. / М. А. Шульга. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 248 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://townbookie.com/book/222-socialno-politichne-upravlinnya-navchalnij-posibnik-shulga-ma/2-anotaciya.html>.

45. Библиотеки Социологии, Психологии, Управления [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://soc.lib.ru/books/htm>.

46. Ресурси портала "hr-portal" [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.hr-portal/ru/pages/hrm/hrm.php>.

47. Материалы по Управлению персоналом портала "Человеческие Ресурсы России" [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.rhr.ru/index/rule>.

48. Рубрика Психология бизнеса портала "effecton.ru" [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://effecton.ru>.

49. Проект "maGURU.ru" [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.maguru.ru>.

50. Электронная библиотека по Психологии [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://ihtik.lib.ru>.

51. Электронная библиотека Центра Аналитической Психологии online [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.psyho.dtn.ru>

52. Кафедра социологии и психологии управления Института социологии и управления персоналом (ИСУП) Государственного университета управления [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.sociograd.ru>.

Зміст

Вступ.....	3
1. Опис навчальної дисципліни	4
2. Мета та завдання навчальної дисципліни	4
3. Програма навчальної дисципліни	10
4. Структура навчальної дисципліни.....	15
5. Теми та плани семінарських занять.....	16
6. Теми практичних занять	18
6.1. Приклади типових практичних завдань за темами	20
7. Самостійна робота.....	20
7.1. Перелік питань для самостійного опрацювання	21
7.2. Контрольні запитання для самодіагностики	23
7.3. Рекомендації до написання есе	25
8. Індивідуально-консультативна робота	27
9. Методи навчання	28
10. Методи контролю	31
11. Розподіл балів, які отримують студенти	35
12. Рекомендована література.....	40
12.1. Основна.....	40
12.2. Додаткова	41
12.3. Інформаційні ресурси.....	42

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

**Робоча програма
навчальної дисципліни
"СОЦІОЛОГІЯ І ПСИХОЛОГІЯ УПРАВЛІННЯ"
для студентів спеціальності
8.03050501 "Управління персоналом
та економіка праці"
денної форми навчання**

Самостійне електронне текстове мережне видання

Укладачі: **Мажник** Наталя Андріївна
Сасіна Людмила Олександрівна

Відповідальний за випуск *Дороніна М. С.*

Редактор *Доценко О. Г.*

Коректор *Міхно В. В.*

План 2015 р. Поз. № 45 ЕВ. Обсяг 46 с.

Видавець і виготівник – ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 61166, м. Харків, просп. Леніна, 9-А

*Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру
ДК № 4853 від 20.02.2015 р.*